

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการใช้อำนาจของศึกษานิการอำเภอ เขตการศึกษา 12 เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบประสิทธิผลของสำนักงานศึกษานิการอำเภอ เขตการศึกษา 12 และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของศึกษานิการอำเภอกับประสิทธิผลของสำนักงานศึกษานิการอำเภอ สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษานิการ เขตการศึกษา 12

วิธีดำเนินการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยสอบถามความคิดเห็นของบุคลากรสำนักงานศึกษานิการอำเภอ สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษานิการ เขตการศึกษา 12 เกี่ยวกับการใช้อำนาจของศึกษานิการอำเภอและประสิทธิผลของสำนักงานศึกษานิการอำเภอ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรสำนักงานศึกษานิการอำเภอ สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษานิการ เขตการศึกษา 12 โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified random) ตามขนาดของสำนักงาน ได้กลุ่มตัวอย่าง 151 คน จาก 67 อำเภอ

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรม SPSS for Windows version 10 (statistical package for the social science for windows) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคำตอบในการศึกษาค้นคว้าและเพื่อทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าวิกฤต (t -test) และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (simple correlation) แล้วทำการแปลผลและนำเสนอผลการวิจัย

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การใช้อำนาจของศึกษานิการอำเภอ สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษานิการ เขตการศึกษา 12 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นการใช้อำนาจด้านการบังคับอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะศึกษานิการอำเภอที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการบริหารน้อย ปฏิบัติงานอยู่ในสำนักงานขนาดกลาง และปฏิบัติงานในสำนักงานดีเด่นใช้อำนาจอยู่ในระดับมาก

2. การใช้อำนาจของศึกษานิเทศก์การอำเภอระหว่างศึกษานิเทศก์การอำเภอที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี กับศึกษานิเทศก์การอำเภอที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีแตกต่างกัน โดยศึกษานิเทศก์การอำเภอที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ใช้อำนาจทุกลักษณะอำนาจสูงกว่าศึกษานิเทศก์การอำเภอที่วุฒิกศศึกษาในระดับปริญญาตรี

3. การใช้อำนาจของศึกษานิเทศก์การอำเภอ ระหว่างศึกษานิเทศก์การอำเภอที่มีประสบการณ์ในการมาก กับศึกษานิเทศก์การอำเภอที่มีประสบการณ์ในการบริหารน้อยแตกต่างกัน โดยศึกษานิเทศก์การอำเภอที่มีประสบการณ์ในการบริหารน้อย ใช้อำนาจโดยรวมและบางลักษณะอำนาจ ได้แก่ อำนาจการให้รางวัล และอำนาจความเชี่ยวชาญ สูงกว่าศึกษานิเทศก์การอำเภอที่มีประสบการณ์มาก

4. การใช้อำนาจระหว่างศึกษานิเทศก์การอำเภอที่ปฏิบัติงานในสำนักงานขนาดใหญ่ กับศึกษานิเทศก์การอำเภอที่ปฏิบัติงานในสำนักงานขนาดกลางแตกต่างกัน โดยศึกษานิเทศก์การอำเภอที่ปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษานิเทศก์การอำเภอขนาดกลาง ใช้อำนาจทุกลักษณะอำนาจสูงกว่า ศึกษานิเทศก์การอำเภอที่ปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษานิเทศก์การอำเภอขนาดใหญ่

5. ศึกษานิเทศก์การอำเภอที่ปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษานิเทศก์การอำเภอดีเด่น กับศึกษานิเทศก์การอำเภอที่ปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษานิเทศก์การอำเภอปกติ ใช้อำนาจไม่แตกต่างกัน

6. ประสิทธิภาพของสำนักงานศึกษานิเทศก์การอำเภอ ซึ่งบริหารงานโดยศึกษานิเทศก์การอำเภอทุกระดับวุฒิการศึกษา ทุกระดับประสบการณ์ ทุกขนาดสำนักงานและทุกประเภทสำนักงาน อยู่ในระดับมาก

7. ประสิทธิภาพระหว่างสำนักงานศึกษานิเทศก์การอำเภอ ที่มีศึกษานิเทศก์การอำเภอวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี กับประสิทธิภาพของสำนักงานศึกษานิเทศก์การอำเภอ ที่มีศึกษานิเทศก์การอำเภอวุฒิการศึกษาปริญญาตรีแตกต่างกัน โดยประสิทธิภาพของสำนักงานศึกษานิเทศก์การอำเภอ ซึ่งบริหารงานโดยศึกษานิเทศก์การอำเภอที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีประสิทธิภาพสูงกว่า สำนักงานศึกษานิเทศก์การอำเภอซึ่งบริหารงานโดยศึกษานิเทศก์การอำเภอที่วุฒิกศศึกษาปริญญาตรี

8. ประสิทธิภาพของสำนักงานศึกษานิเทศก์การอำเภอ ซึ่งบริหารโดยศึกษานิเทศก์การอำเภอที่มีประสบการณ์มาก กับศึกษานิเทศก์การอำเภอที่มีประสบการณ์น้อย มีประสิทธิภาพไม่แตกต่างกัน

9. ประสิทธิภาพระหว่างสำนักงานศึกษานิเทศก์การอำเภอขนาดใหญ่ กับประสิทธิภาพของสำนักงานศึกษานิเทศก์การอำเภอขนาดกลางแตกต่างกัน โดยศึกษานิเทศก์การอำเภอซึ่งบริหารงานในสำนักงานขนาดกลาง ปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงกว่า ศึกษานิเทศก์การอำเภอซึ่งบริหารงานในสำนักงานขนาดใหญ่

10. ศึกษานิเทศก์การอำเภอซึ่งบริหารงานในสำนักงานดีเด่น กับศึกษานิเทศก์การอำเภอซึ่งบริหารงานในสำนักงานปกติ มีประสิทธิภาพในการบริหารสำนักงานศึกษานิเทศก์การอำเภอไม่แตกต่างกัน

11. การใช้อำนาจของศึกษานิเทศก์อำเภอกับประสิทธิผลของสำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอ มีความสัมพันธ์กันทางบวก

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยกล่าวถึงประเด็นสำคัญ จากการค้นพบในการศึกษาครั้งนี้ ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย กรอบความคิด และสมมติฐานของการวิจัย ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า การใช้อำนาจของศึกษานิเทศก์อำเภอ ทุกลักษณะอำนาจ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ศึกษานิเทศก์อำเภอเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการบริหารการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ซึ่งถือเป็นผู้แทนกระทรวงศึกษานิเทศก์ ที่มีหน้าที่กำกับ ติดตาม และประสานงาน การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ในการบริหารราชการส่วนภูมิภาค ให้เป็นไปตามนโยบายของ กระทรวงศึกษานิเทศก์ โดยจะต้องกำหนดเป้าหมาย วางแผน ตลอดจนวิธีการดำเนินการ เพื่อให้ การบริหารการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม บรรลุผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนโยบายของ กระทรวงศึกษานิเทศก์ นอกจากนี้ศึกษานิเทศก์อำเภอจะต้องรับผิดชอบในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ของสำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอให้มีประสิทธิภาพ บังเกิดประสิทธิผลทางด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรมให้สูงขึ้น ซึ่งการบริหารงานดังกล่าวจะต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ใต้บังคับบัญชาเป็น อย่างดี ดังนั้น ศึกษานิเทศก์อำเภอจึงจำเป็นต้องใช้อำนาจในการบริหารงานมาก ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ ปรัชญา เวสารัตน์ และอรุณ รักธรรม (2522) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารต้องอาศัยอำนาจคอย คำจูงในการปฏิบัติงาน เพราะอำนาจเป็นเครื่องมือสำหรับการควบคุม และผลักดันการดำเนินงาน ต่าง ๆ ให้เป็นไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ การใช้อำนาจจึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความ มั่นใจในการใช้อำนาจหน้าที่บริหารงานมากขึ้น ทั้งนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ รองรัตน์ วิเศษ (2540) ที่พบว่า ผู้บริหารของสำนักงานศึกษานิเทศก์จังหวัด ใช้อำนาจจากทุกฐานอยู่ ในระดับมาก และงานวิจัยของ พานิช วิเชียรวรรณ (2539) ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร มีพฤติกรรมการใช้อำนาจอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับ งานวิจัยของ อำนวย ศิริแพทย์ (2543) ที่พบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 โดยรวม และทุกด้านอยู่ในระดับมาก เช่นกัน

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า ศึกษาธิการอำเภอที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีประสบการณ์น้อย ปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอนาตาล และในสำนักงานดีเด่นใช้อำนาจอยู่ในระดับมากนั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การกำหนดมาตรฐานการเข้าสู่ตำแหน่งของศึกษาธิการอำเภอ จะต้องมีความรู้ ความสามารถตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ คือ วุฒิการศึกษาขั้นต่ำไม่น้อยกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2541) และในการประเมินเพื่อบรรจุแต่งตั้งเป็นศึกษาธิการอำเภอนั้น หากมีวุฒิการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรีแล้ว จะได้รับการประเมินสูงกว่าผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี เพราะเชื่อว่า บุคคลที่ได้รับการศึกษามากกว่าหรือมากขึ้น จะเพิ่มความเป็นตัวของตัวเอง ต้องการอิสระ ปรับตนเอง และมีวิธีการปฏิบัติที่เปลี่ยนไป โดยมีความมั่นใจในการปฏิบัติงานด้วยความรู้ความสามารถที่ตนเองมีอยู่ (สมพงศ์ เกษมสิน, 2526) ประกอบกับสภาพปัจจุบัน ศึกษาธิการอำเภอมีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี และมีแนวโน้มมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งจะทำให้ศึกษาธิการอำเภอสามารถบริหารงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น และสามารถขจัดปัญหาเกี่ยวกับการปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีวุฒิการศึกษาสูงได้อีกด้วย

ในด้านประสบการณ์ในการบริหาร ที่ผู้วิจัยพบว่า ศึกษาธิการอำเภอที่มีประสบการณ์ในการบริหารน้อย มีการใช้อำนาจมาก อาจเป็นเพราะ ศึกษาธิการอำเภอที่มีประสบการณ์น้อย เมื่อได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งศึกษาธิการอำเภอ ต้องการที่จะพัฒนางาน และมุ่งมั่นที่จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย และระเบียบแบบแผนของทางราชการ เพื่อให้งานประสบผลสำเร็จ เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน และตนเองก็จะได้รับการยอมรับจากผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป อันจะทำให้มีโอกาสก้าวหน้า ได้เลื่อนระดับที่สูงขึ้น ซึ่งโดยทั่วไป กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการจะบรรจุแต่งตั้ง ศึกษาธิการอำเภอให้ดำรงตำแหน่ง ศึกษาธิการอำเภอระดับ 6 (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2541) ตามมาตรฐานการกำหนดตำแหน่งของ คณะกรรมการข้าราชการครู จากนั้นเมื่อมีประสบการณ์มากขึ้น จึงจะแต่งตั้งให้ไปดำรงตำแหน่งในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ที่กำหนดตำแหน่งเป็น ศึกษาธิการอำเภอระดับ 7 (เจ้าหน้าที่บริหารการศึกษา 7) จึงเป็นสาเหตุให้ศึกษาธิการอำเภอที่มีประสบการณ์น้อย ใช้อำนาจในการบริหารมาก เพื่อให้ได้รับการยอมรับและเพื่อความก้าวหน้าของตนเอง และศึกษาธิการอำเภอที่ปฏิบัติงานในสำนักงานขนาดกลาง ใช้อำนาจมาก ก็เพื่อความก้าวหน้าในหน้าที่ราชการ และได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชา ซึ่งอาจทำให้ได้เลื่อนระดับสูงขึ้น และไปดำรงตำแหน่งในสำนักงานที่มีขนาดใหญ่กว่า ที่มีโครงสร้างการกำหนดตำแหน่งสูงกว่า สำนักงานศึกษาธิการอำเภอนาตาล เช่นเดียวกับศึกษาธิการอำเภอที่ปฏิบัติงานในสำนักงาน

ดีเด่น มีการใช้อำนาจอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะต้องการรักษาความสำเร็จของงานที่ได้รับ การยอมรับแล้วให้เป็นที่ประจักษ์ เชื่อกัน ศึกษาศึกษาการอำเภอก็ต้องใช้อำนาจผู้นำ เพื่อสร้างแรงจูงใจ ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาร่วมมือกันปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จ เป็นที่ยอมรับของบุคคลภายนอก และ รักษาชื่อเสียงของสำนักงานต่อไป

ด้วยเหตุนี้ การใช้อำนาจของศึกษาศึกษาการอำเภอ เขตการศึกษา 12 จึงมีการใช้อำนาจอยู่ใน ระดับมาก โดยเฉพาะศึกษาศึกษาการอำเภอที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีประสบการณ์น้อย อยู่ในสำนักงานศึกษาศึกษาการอำเภอขนาดกลาง และดีเด่น มีการใช้อำนาจอยู่ในระดับมาก

2. การใช้อำนาจของศึกษาศึกษาการอำเภอระหว่างศึกษาศึกษาการอำเภอที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่า ปริญญาตรี กับศึกษาศึกษาการอำเภอที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีแตกต่างกัน โดยศึกษาศึกษาการอำเภอที่ มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ใช้อำนาจทุกลักษณะอำนาจสูงกว่าศึกษาศึกษาการอำเภอที่มีวุฒิการ ศึกษาปริญญาตรี ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในสภาพปัจจุบัน ศึกษาศึกษาการอำเภอที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีมากพอสมควร เนื่องจากมหาวิทยาลัยของรัฐ และเอกชนหลายแห่งได้ขยายระดับการศึกษาถึงระดับปริญญาโทมากขึ้น ซึ่งเป็นเครื่องชี้บ่งให้เห็น แนวโน้มวุฒิการศึกษาของผู้บริหารสูงกว่าระดับปริญญาตรีมากขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้น ผู้บริหารที่มีวุฒิสูง กว่าปริญญาตรี จะสามารถบริหารงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น และสามารถขจัดปัญหาเกี่ยวกับการ ปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีวุฒิสูง ซึ่งเป็นปัญหาหนึ่งในหลาย ๆ ปัญหาที่ปรากฏในการบริหาร ซึ่ง สอดคล้องกับทฤษฎี Y ของแมคเกรเกอร์ (McGergor) กล่าวว่า ธรรมชาติของมนุษย์ต้องการทำงาน มีความรับผิดชอบ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และต้องการเห็นความสำเร็จของงาน จึงมีความ ต้องการให้ผู้บริหารมีการวางแผน กำหนดนโยบาย จัดระเบียบกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติงาน เพื่อ กำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเกณฑ์และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ มีการติดต่อสื่อสาร ทั้งในแนวตั้งและแนวนอน สามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จมากกว่าผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาระดับ ปริญญาตรี ซึ่งส่วนมากจบการศึกษามานาน อายุก็มากขึ้น ไม่ค่อยตื่นตัวที่จะศึกษาหาความรู้ วิทยาการใหม่ ๆ เพิ่มเติม มาใช้ในการปฏิบัติงาน ทำให้มีทักษะ ทักษะคิด ความรู้ลึกซึ้งนึกคิด ประสบการณ์ และความคาดหวังในการปฏิบัติงานน้อย สอดคล้องกับแนวคิดของ สมพงษ์ เกษมสิน (2526) ที่กล่าวว่า การที่บุคคลได้รับการศึกษามากกว่าหรือมากขึ้น จะเพิ่มความเป็นตัว ของตัวเอง ต้องการอิสระ ปรับตนเอง และมีวิธีการปฏิบัติงานเปลี่ยนแปลงไป

จากเหตุผลที่กล่าวมาจึงน่าจะเป็นสาเหตุที่ศึกษาศึกษาการอำเภอที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่า ปริญญาตรี ใช้อำนาจมากกว่าศึกษาศึกษาการอำเภอที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี

3. การใช้อำนาจของศึกษาธิการอำเภอ ระหว่างศึกษาธิการอำเภอที่มีประสบการณ์ในการมาก กับศึกษาธิการอำเภอที่มีประสบการณ์ในการบริหารน้อยแตกต่างกัน โดยศึกษาธิการอำเภอที่มีประสบการณ์ในการบริหารน้อย ใช้อำนาจโดยรวมและบางลักษณะอำนาจ ได้แก่ อำนาจการให้รางวัล และอำนาจความเชี่ยวชาญ สูงกว่าศึกษาธิการอำเภอที่มีประสบการณ์มาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ศึกษาธิการอำเภอที่มีประสบการณ์น้อย เมื่อได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งศึกษาธิการอำเภอต้องการที่จะพัฒนางาน และมุ่งมั่นที่จะบริหารงาน เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ เพื่อให้งานประสบผลสำเร็จ เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของจารุณี รุ่งสิตา (2542) ที่พบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารตามการรับรู้ของหัวหน้าหมวดวิชาโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 9 ที่มีประสบการณ์น้อย มีความสัมพันธ์กันทางลบกับความรู้สึกแปลกแยกในการทำงาน ของหัวหน้าหมวดวิชาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ เพราะหัวหน้าหมวดที่มีประสบการณ์ทางการบริหารน้อย จะมีความกระตือรือร้น ทุ่มเทในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารจะคอยดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด เพราะถือว่ายังขาดประสบการณ์ ประกอบกับศึกษาธิการอำเภอที่มีประสบการณ์น้อยต้องการการยอมรับจากผู้ใต้บังคับบัญชา และจากผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป เพื่อโอกาสในการก้าวหน้าได้เลื่อนระดับที่สูงขึ้น จึงเป็นสาเหตุให้ศึกษาธิการอำเภอที่มีประสบการณ์น้อยหรือได้รับการบรรจุแต่งตั้งครั้งแรก ใช้อำนาจการบริหารมาก ส่วนศึกษาธิการอำเภอที่มีประสบการณ์มาก เมื่อผ่านการทำงานมาเป็นเวลานาน จะมองเห็นถึงปัญหาต่าง ๆ ในการทำงาน ทำให้เห็นแนวทางและสามารถคาดการณ์ และจัดปรับเปลี่ยนการใช้อำนาจในการบริหารให้สอดคล้องกับสถานการณ์ จึงเน้นการบริหารงานที่ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความอบอุ่น ความไว้วางใจ มีขวัญ กำลังใจในการทำงาน และทำงานด้วยความเต็มใจ โดยที่ศึกษาธิการอำเภอที่มีประสบการณ์มาก ไม่ต้องใช้อำนาจในการบริหารมากนัก

4. การใช้อำนาจระหว่างศึกษาธิการอำเภอที่ปฏิบัติงานในสำนักงานขนาดใหญ่ กับศึกษาธิการอำเภอที่ปฏิบัติงานในสำนักงานขนาดกลางแตกต่างกัน โดยศึกษาธิการอำเภอที่ปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอขนาดกลาง ใช้อำนาจสูงกว่าศึกษาธิการอำเภอที่ปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอขนาดใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการกำหนดโครงสร้างอัตรากำลังในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอขนาดกลางมีจำนวนบุคลากรน้อยกว่า สำนักงานศึกษาธิการอำเภอขนาดใหญ่และการกำหนดตำแหน่งของศึกษาธิการอำเภอในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอบางแห่งนั้น สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.) ได้กำหนดตำแหน่งเป็น ศึกษาธิการอำเภอ ระดับ 6 (สำนักงานปลัดกระทรวง, 2541) ทำให้ศึกษาธิการอำเภอต้องปฏิบัติงานเป็นจำนวนมาก ในขณะที่อัตรากำลังมีน้อย และดำรงตำแหน่งเพียงผู้บริหารระดับ

ต้น ดังนั้น ศึกษาธิการอำเภอขนาดกลางจึงใช้อำนาจในการบริหารมาก เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และให้ได้รับการยอมรับเพื่อโอกาสในความก้าวหน้าในการได้เลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น และไปดำรงตำแหน่งในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอขนาดใหญ่หรือสำนักงานศึกษาธิการอำเภอที่กำหนดตำแหน่งเป็นศึกษาธิการอำเภอ 7 (เจ้าหน้าที่บริหารการศึกษา 7) ในขณะที่ศึกษาธิการอำเภอที่ปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอขนาดใหญ่ มีความพร้อมแล้วทั้งด้านอัตรา กำลัง ตำแหน่งหน้าที่ จึงทำให้เห็นแนวทางและสามารถคาดการณ์ จัดปรับเปลี่ยนการใช้อำนาจให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เน้นการบริหารงานที่ทำให้ผู้ได้บังคับบัญชาเกิดความอบอุ่น ความไว้วางใจ มีขวัญและกำลังใจในการทำงานด้วยความเต็มใจ โดยที่ศึกษาธิการอำเภอที่ปฏิบัติงานในสำนักงานขนาดใหญ่ไม่ต้องใช้อำนาจในการบริหารมากนัก

5. ศึกษาธิการอำเภอที่ปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอดีเด่น กับศึกษาธิการอำเภอที่ปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอปกติใช้อำนาจไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า การใช้อำนาจจะหว่างศึกษาธิการอำเภอ ที่ปฏิบัติงานในสำนักงานดีเด่น กับศึกษาธิการอำเภอที่ปฏิบัติงานในสำนักงานปกติแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะศึกษาธิการอำเภอที่ปฏิบัติงานทั้งในสำนักงานดีเด่นและสำนักงานปกติต่างก็ปฏิบัติงานเพื่อความสำเร็จของงาน ตามบทบาทภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เนื่องจากมีความชัดเจนในบทบาท และอำนาจหน้าที่ของตนเอง ซึ่งเห็นได้จากการที่กระทรวงศึกษาธิการมีคำสั่ง ที่ สป 625/2539 ลงวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ..2539 เรื่องกำหนดอำนาจหน้าที่และแนวปฏิบัติราชการของศึกษาธิการจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอโดยกำหนดอำนาจหน้าที่ให้ศึกษาธิการอำเภอเป็นผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยเลือนายอำเภอในการปฏิบัติราชการอันเป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ และภายใต้ข้อบังคับว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน กำหนดให้ศึกษาธิการอำเภอมีหน้าที่ตามกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชา หรือมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งกำหนดเป็นหน้าที่ของศึกษาธิการอำเภอ เพื่อให้การจัดการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรมภายในเขตอำเภอดำเนินไปด้วยดี และมีเอกภาพ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2539 ค, หน้า 94-96) ส่วนการประเมินการบริหารของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ เป็นการประเมินเพื่อเร่งรัดพัฒนา และส่งเสริมการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพ และดำเนินเป็นระยะต่อเนื่อง (ชลบุรี, 2541) ดังนั้นการประเมินสำนักงานศึกษาธิการอำเภอเพื่อรับรางวัลการบริหารสำนักงานดีเด่นั้นจะเปิดโอกาสให้ได้รับรางวัลเท่าเทียมกัน หากสามารถปฏิบัติงานได้ตามเกณฑ์การประเมินก็จะได้รับการประเมินเป็นสำนักงานดีเด่นระดับจังหวัด นอกจากนั้นหากอำเภอใดได้รับการประเมินเป็นสำนักงานดีเด่นระดับประเทศแล้ว ก็จะพิจารณาอำเภออื่นให้ได้รับการประเมินเป็นสำนักงานดีเด่นต่อไป จึงทำให้ศึกษาธิการอำเภอที่ปฏิบัติงานในสำนักงานดีเด่นและสำนักงานปกติใช้อำนาจไม่แตกต่างกัน

6. ประสิทธิภาพของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ซึ่งบริหารงานโดยศึกษาธิการอำเภอทุกระดับอุดมศึกษา ทุกระดับประถมศึกษา ทุกระดับมัธยมศึกษา และทุกระดับอาชีวศึกษา อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ เป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนภูมิภาคเพียงหน่วยงานเดียว ที่มีหน้าที่สำคัญในการบริหารการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ส่วนหน่วยงานทางการศึกษาอื่นนั้น เป็นส่วนราชการส่วนกลางที่มีสำนักงานตั้งอยู่ในสำนักงานส่วนภูมิภาค ดังนั้นสำนักงานศึกษาธิการอำเภอจึงต้องปฏิบัติงานในฐานะต่าง ๆ ถึง 3 ในฐานะ คือ

1. ในฐานะผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการและองค์กรกลางทางการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
2. ในฐานะผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
3. ในฐานะผู้ปฏิบัติงานให้กับกรมต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและคุรุสภา

ดังนั้น ศึกษาธิการอำเภอจึงต้องใช้ความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อประสานขอความร่วมมือจากหน่วยงานสถานศึกษาต่าง ๆ ทั้งในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและนอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งยังกระตุ้นจูงใจให้บุคลากรในสำนักงานปฏิบัติงาน โดยการใช้อำนาจตามหน้าที่ที่เหมาะสม ทำให้เกิดความร่วมมือของบุคลากรในหน่วยงาน ส่งผลให้ประสิทธิภาพของสำนักงานบรรลุตามเป้าหมายเป็นไปตามบทบาทภารกิจใน 3 ฐานะดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อำนวย ศิริแพทย์ (2543) ที่พบว่าประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับ อำนวย ชัยนันทน์ (2544) ที่พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนมูลนิธิ คณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เช่นกัน

7. ประสิทธิภาพระหว่างสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ที่มีศึกษาธิการอำเภออุดมศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี กับประสิทธิภาพของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ที่มีศึกษาธิการอำเภออุดมศึกษาปริญญาตรีแตกต่างกัน โดยประสิทธิภาพของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ซึ่งบริหารงานโดยศึกษาธิการอำเภอที่มีอุดมศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีประสิทธิภาพสูงกว่าสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ซึ่งบริหารงานโดยศึกษาธิการอำเภอที่มีอุดมศึกษาปริญญาตรี ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะศึกษาธิการอำเภอที่มีอุดมศึกษาสูง จะมีความมั่นใจในการใช้ทักษะการบริหารงานด้วยความรู้ ความสามารถ และวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ประกอบกับจะมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตนและเอาใจใส่ต่อบทบาทหน้าที่ตามภารกิจของกระทรวงศึกษาธิการ โดยสามารถกระตุ้นจูงใจให้บุคลากรในสำนักงานพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานเพื่อให้องค์การดำเนินงานได้อย่างสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ และศึกษาธิการอำเภอสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างชัดเจน เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ทั้งยังสามารถประสานความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในหน่วยงานเพื่อความมั่นคงและความรู้สึกที่ดีต่อการทำงานและต่อองค์การของตน สำหรับศึกษาธิการอำเภอที่มีอุดมศึกษา

ปริญญาตรีหรือเทียบเท่านั้น การปฏิบัติหน้าที่และความรับผิดชอบน่าจะน้อยกว่าศึกษาธิการอำเภอ ที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี การมีวิสัยทัศน์อาจมองไม่กว้างไกลเท่าที่ควร มีผลกระทบต่อการเอาใจใส่ ความสำนึกต่อการปฏิบัติหน้าที่ ที่ขาดความกระตือรือร้นในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนีย์ภรณ์ ศิวรานนท์ (2542) ที่พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ข้าราชการครูสายผู้สอนซึ่งมีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตนสูงกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาต่ำ เช่นเดียวกับ การวิจัยของ อุบล ภัศระ (2535) ซึ่งได้วิจัยตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานของครูมัธยมศึกษาพบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงมีพฤติกรรมการทำงานที่มีประสิทธิภาพสูงกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาต่ำ

8. ประสิทธิภาพของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ซึ่งบริหารโดยศึกษาธิการอำเภอที่มีประสบการณ์มาก กับศึกษาธิการอำเภอที่มีประสบการณ์น้อย มีประสิทธิภาพไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ประสิทธิภาพระหว่างสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ที่มีศึกษาธิการอำเภอประสบการณ์การบริหารมาก กับประสิทธิภาพของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ที่มีศึกษาธิการอำเภอประสบการณ์การบริหารน้อยแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทั้งศึกษาธิการอำเภอที่มีประสบการณ์น้อยและศึกษาธิการอำเภอที่มีประสบการณ์มาก ต่างมีความต้องการที่จะพัฒนาการบริหารงานของสำนักงานให้มีประสิทธิภาพเท่าเทียมกันเป็นที่ยอมรับของหน่วยงานทางการศึกษา ชุมชน สังคม และสอดคล้องกับข้อสรุปของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับภารกิจและผลการวิเคราะห์หน่วยงานสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีภารกิจหลักคือ การพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ให้เป็นไปตามนโยบาย แนวทาง และแผนปฏิบัติการของกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวง, 2541, หน้า 23) โดยเฉพาะศึกษาธิการอำเภอในปัจจุบันเป็นผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ก้าวทันโลก ทันสถานการณ์ที่มีแนวโน้มต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วฉับไว จึงก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ในการบริหารการจัดการศึกษาโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการบริหารงานเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนา และเป็นการตอบสนองต่อข้อกำหนดในแนวปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยตรง จึงทำให้การบริหารงานอยู่ในระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เป็นมาตรฐานเดียวกันกับนโยบายการปฏิรูปทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนภรณ์ ศรีสรวย (2542) พบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอตามความเห็นของบุคลากรที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 10 ปี และประสบการณ์มากกว่า 10 ปี มีปัญหาการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ละม่อม ชัยโย (2536) พบว่า ศึกษาธิการอำเภอที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความเห็นต่อปัญหาการจัดระบบสารสนเทศไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของมนัสนันท์ ผ่องสุทธกุล (2540) ที่พบว่า ข้าราชการที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย และข้าราชการที่มีประสบการณ์ในการทำงาน

มาก มีความผูกพันต่อองค์กรของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในเขต 7 ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะมีทัศนคติต่อผู้ร่วมงานดี มีการพิจารณาความดีความชอบเป็นไปอย่างยุติธรรม ความน่าเชื่อถือของสำนักงานสูง และมีความรู้สึกว่าตนเอง มีความสำคัญต่อสำนักงาน ประกอบกับมีการอบรมพัฒนามูลากรทั้งข้าราชการเก่าและใหม่ เพื่อให้ข้าราชการทุกคนมีความสามารถในการทำงานได้ดี นอกจากนี้ยังเป็นเพราะว่า ศึกษาธิการอำเภอที่มีประสบการณ์น้อยมีความตั้งใจในการทำงานสูง มีการศึกษาหาความรู้ในงานตามตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบ เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชายอมรับผลงานของตน ส่วนศึกษาธิการอำเภอที่มีประสบการณ์มาก ถือว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ในการทำงานมานาน รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบของตนเองเป็นอย่างดี จึงบริหารงานในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอให้บังเกิดประสิทธิผล ไม่แตกต่างกัน

9. ประสิทธิภาพระหว่างสำนักงานศึกษาธิการอำเภอขนาดใหญ่ กับประสิทธิผลของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอขนาดกลางแตกต่างกัน โดยศึกษาธิการอำเภอซึ่งบริหารงานในสำนักงานขนาดกลางบริหารงาน มีประสิทธิผลในการบริหารสำนักงานศึกษาธิการสูงกว่าศึกษาธิการอำเภอที่บริหารงานในสำนักงานขนาดใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ สำนักงานศึกษาธิการอำเภอขนาดกลางมีปริมาณงาน และขอบข่ายงานไม่มากนัก ประกอบกับความพร้อมในด้านต่าง ๆ และมีศักยภาพแตกต่างกัน ซึ่งถูกจำกัดโดยอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ ทรัพยากรการบริหารมีจำกัด จึงทำให้ศึกษาธิการอำเภอต้องใช้ภาวะผู้นำเพื่อสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงและบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน ตลอดจนมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 และรองรับการกระจายอำนาจตามโครงสร้างการบริหารการศึกษา ที่จะดำเนินงานทางการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในเขตพื้นที่ จึงเป็นเหตุให้สำนักงานศึกษาธิการอำเภอมีการตื่นตัวที่จะพัฒนาสำนักงานให้มีมาตรฐานและมีความพร้อมต่อการรองรับการบริหารการศึกษาในเขตพื้นที่ ทำให้สำนักงานศึกษาธิการอำเภอขนาดกลางมีประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะศึกษาธิการอำเภอที่ปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอขนาดกลาง ต้องใช้ภาวะผู้นำและกระบวนการบริหาร ในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารให้สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีจำกัด และใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดนั้นให้มีประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับ ฮอร์เนอร์ (Homer) ที่ได้ศึกษาพบว่า การบูรณาการ การคงสภาพความสมบูรณ์ของระดับค่านิยม และการปรับตัวมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ในการบรรลุเป้าหมายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ สอดคล้องกับ ฮอย และมิสเกล (Hoy & Miskel, 1991, p. 373) ที่กล่าวว่า ประสิทธิภาพขององค์กร พิจารณาได้จากความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม จึงทำให้ประสิทธิผลของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอทั้งขนาดกลางและขนาดใหญ่

แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนีย์ภรณ์ ศิวรานนท์ (2542) ซึ่งพบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยม สังกัดกรมสามัญศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนคติต่อการพัฒนา มาตรฐานวิชาชีพครู ทั้งโดยรวมและเกือบทุกรายมาตรฐานแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สำนักงานแต่ละขนาดมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ และมีศักยภาพที่แตกต่างกันออกไป ในบางครั้ง ศึกษานิเทศก์อำเภอจึงเป็นทั้งผู้บริหารและปฏิบัติงานเองโดยทุ่มเทเสียสละ เพื่อความสำเร็จของงาน อย่างเต็มความสามารถ จึงทำให้ศึกษานิเทศก์อำเภอที่ปฏิบัติงานในสำนักงานขนาดกลางบริหารงาน มีประสิทธิผลสูงกว่าศึกษานิเทศก์อำเภอที่บริหารงานในสำนักงานขนาดใหญ่

10. ศึกษานิเทศก์อำเภอซึ่งบริหารงานในสำนักงานดีเด่น กับศึกษานิเทศก์อำเภอซึ่งบริหารงาน ในสำนักงานปกติ มีประสิทธิผลในการบริหารสำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอไม่แตกต่างกันซึ่งไม่ สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ว่าประสิทธิผลระหว่างสำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอดีเด่น กับ ประสิทธิภาพของสำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอปกติแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะจากผลการศึกษา ประสิทธิภาพของสำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอ เขตการศึกษา 12 ที่ผ่านมา พบว่าประสิทธิผลของ สำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ศึกษานิเทศก์อำเภอที่ปฏิบัติงานใน สำนักงานดีเด่นและปกติต่างก็เป็นผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถสูง สามารถให้ทรัพยากรทั้งภายในและภายนอกได้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ สำนักงานมีการปรับตัว และพร้อมต่อการ เปลี่ยนแปลงตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา และศึกษานิเทศก์อำเภอต่างก็อุทิศตนเองและเวลาเพื่อ ให้เกิดประสิทธิผลของสำนักงาน ประกอบกับสำนักงานปลัดกระทรวงมีนโยบายให้ศึกษานิเทศก์ อำเภอเข้ารับการอบรมสัมมนาเพื่อให้ปฏิบัติงานให้มีมาตรฐานเดียวกันตามพระราชบัญญัติการ ศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงทำให้ศึกษานิเทศก์อำเภอที่ปฏิบัติงานในสำนักงานดีเด้นกับสำนักงาน ปกติมีประสิทธิผลไม่แตกต่างกัน

11. การใช้อำนาจของศึกษานิเทศก์อำเภอทุกลักษณะอำนาจ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผล ของสำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอทุกตัวบ่งชี้ในระดับสูง และมีทิศทางบวก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติ ฐานที่กำหนดไว้ เนื่องจากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า การใช้อำนาจของศึกษานิเทศก์อำเภอ ที่มีวุฒิ การศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีประสบการณ์น้อย ปฏิบัติงานในสำนักงานขนาดกลางและสำนักงาน ดีเด่น มีการใช้อำนาจมาก สอดคล้องกับประสิทธิผลของสำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอ ที่มีศึกษา นิเทศก์อำเภอวุฒิปริญญาตรี และปฏิบัติงานในสำนักงานขนาดกลาง มีประสิทธิผล มากเช่นกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อำนาจ ศิริแพทย์ (2543) ที่พบว่าการใช้ อำนาจของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 ทั้งนี้เนื่องจากภาระของศึกษานิเทศก์ อำเภอมีทั้งหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการบริหารการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในส่วน

ภูมิภาค ซึ่งจะต้องบริหารงานทุกด้านให้เกิดประสิทธิผล มีคุณภาพ โดยใช้อำนาจในหน้าที่ และความเป็นผู้นำที่มีอยู่สร้างผลงานให้เกิดขึ้น ทั้งที่มีข้อจำกัดในเรื่องของบุคลากร และงบประมาณ สอดคล้องกับการศึกษาของ สุวัฒน์ ช่างเหล็ก (2536) ที่พบว่า หัวหน้าคณะวิชาใช้อำนาจการให้คุณ อำนาจอ้างอิง และอำนาจร่วมปรึกษาหารือ มีประสิทธิผลที่เอื้อต่อการบริหารงานคณะวิชาให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ สมมาตร สุพาณิชัยวิทย์ (2534) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่เลือกใช้อำนาจที่มีอยู่ให้ถูกกาลเทศะ ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความศรัทธาที่จะทำงานด้วยความเต็มใจเพื่อประโยชน์ขององค์การและสอดคล้องกับ เฮทซีโอนี (Hoy & Miskel, 1991, pp.89-90 citting Etzioni, 1975) ที่พบว่า การใช้อำนาจมีผลต่อการควบคุมพฤติกรรมของบุคลากร ก่อให้เกิดทั้งความผูกพันและความแตกแยก ซึ่งการใช้อำนาจที่เหมาะสมจะสามารถขยายผลจากความผูกพันเป็นประสิทธิผลขององค์การได้ จะเห็นได้ว่าการใช้อำนาจทุกอำนาจเอื้อต่อการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จ ดังนั้นการใช้อำนาจทุกอำนาจของศึกษานิเทศก์อำเภอ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า การใช้อำนาจของศึกษานิเทศก์อำเภอสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เขตการศึกษา 12 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีประสบการณ์น้อย ปฏิบัติงานอยู่ในสำนักงานขนาดกลางและดีเด่น มีการใช้อำนาจมาก และประสิทธิผลของสำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอเขตการศึกษา 12 อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะสำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอที่บริหารงานโดยศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีวุฒิสองปริญญาตรีบริหารงาน มีประสิทธิผลสูงกว่าศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี ศึกษานิเทศก์อำเภอที่ปฏิบัติงานในสำนักงานขนาดกลางมีประสิทธิผลสูงกว่าศึกษานิเทศก์อำเภอที่ปฏิบัติงานในสำนักงานขนาดใหญ่ ส่วนประสิทธิผลของสำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอเขตการศึกษา 12 ที่ศึกษานิเทศก์อำเภอมีประสบการณ์ต่างกัน และประเภทต่างกัน มีประสิทธิผลไม่แตกต่างกัน โดยการใช้อำนาจของศึกษานิเทศก์อำเภอมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของสำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 จากการศึกษพบว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีการใช้อำนาจสูงกว่าศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี แสดงให้เห็นว่าคุณวุฒิของศึกษานิเทศก์อำเภอมีผลต่อการบริหารงานสำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษา

ธิการจึงควรให้การสนับสนุนศึกษาศึกษาธิการอำเภอที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีได้พัฒนาตนเองโดยการ ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เพื่อเป็นการเพิ่มคุณวุฒิให้สูงขึ้น โดยอนุญาตให้ลาศึกษาต่อหรือใช้เวลา บางส่วนในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อปรับแนวคิด วิสัยทัศน์ และการบริหารงานไปสู่ เป้าหมายเดียวกัน

1.2 จากการศึกษาพบว่า ศึกษาธิการอำเภอที่มีประสบการณ์น้อยมีการใช้อำนาจมากกว่าศึกษาธิการอำเภอที่มีประสบการณ์มาก แสดงให้เห็นว่าศึกษาธิการอำเภอที่ได้รับการแต่งตั้ง ใหม่มีความพยายามและมุ่งมั่นบริหารงานในสำนักงานโดยการกระตุ้นใจให้บุคลากรปฏิบัติงาน อย่างเต็มความสามารถโดยใช้อำนาจการบริหารมากทุกด้าน ในขณะที่ศึกษาธิการอำเภอที่มี ประสบการณ์มากใช้อำนาจการบริหารเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการทำงาน และเน้นการสร้างขวัญ และกำลังใจ ดังนั้นสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการจึงควรจัดอบรมสัมมนาและแลกเปลี่ยนความ คิดเห็นระหว่างศึกษาธิการอำเภอทั้งที่มีประสบการณ์น้อยและศึกษาธิการอำเภอที่มีประสบการณ์ มากร่วมกัน เพื่อหาแนวทางการใช้อำนาจให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ต่อไป

1.3 จากการศึกษาพบว่า ศึกษาธิการอำเภอที่ปฏิบัติงานในสำนักงานขนาดกลางและ ดีเด่นมีการใช้อำนาจมากกว่าศึกษาธิการอำเภอที่ปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอขนาดใหญ่ ดังนั้น สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการจึงควรจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานในสำนักงาน ทุกขนาดให้มีมาตรฐานเดียวกัน และสนับสนุนอัตรากำลัง งบประมาณให้สอดคล้องกับภารกิจ หน้าที่ของแต่ละสำนักงาน เพื่อให้ศึกษาธิการอำเภอปฏิบัติงานในสำนักงานทุกขนาดด้วยความ กระตือรือร้น มีความรับผิดชอบ และมีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่ราชการเท่าเทียมกัน

1.4 จากการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอด้านการปรับตัว องค์การ การบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ การบูรณาการภาระหน้าที่ขององค์การ และการผูกพัน ยึดมั่นในองค์การอยู่ในระดับมาก โดยศึกษาธิการอำเภอที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี บริหารงานมีประสิทธิภาพสูงกว่าศึกษาธิการอำเภอที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี และศึกษาธิการ อำเภอที่ปฏิบัติงานในสำนักงานขนาดกลางมีประสิทธิภาพสูงกว่าศึกษาธิการอำเภอที่ปฏิบัติงานใน สำนักงานขนาดใหญ่ ในขณะที่ศึกษาธิการอำเภอที่มีประสบการณ์ต่างกัน ปฏิบัติงานอยู่ใน สำนักงานต่างกัน มีประสิทธิภาพไม่แตกต่างกัน เป็นข้อสนับสนุนที่ชัดเจนว่า ศึกษาธิการอำเภอควร ได้รับการส่งเสริมให้มีการเพิ่มคุณวุฒิการศึกษาให้สูงขึ้น เพื่อประสิทธิผลของการพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งศึกษาธิการอำเภอเป็นผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการและปฏิบัติงานในการ บริหารราชการส่วนภูมิภาค ตลอดจนรองรับการกระจายอำนาจตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาที่ จัดโครงสร้างการบริหารการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรมในเขตพื้นที่ ดังนั้น สำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ ควรมีการวางแผนเพื่อส่งเสริมการเพิ่มคุณวุฒิให้กับศึกษาธิการอำเภออย่างจริงจัง เช่น

การกำหนดวุฒิการศึกษาขั้นต่ำของศึกษานิเทศก์อำเภอ ประกอบการออกไปประกอบวิชาชีพ หรือ ประสานงานกับหน่วยงานอื่นเพื่อเป็นการเพิ่มวุฒิให้กับศึกษานิเทศก์อำเภอ เช่น มหาวิทยาลัย และ สถาบันราชภัฏ เป็นต้น เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการ และความจำเป็นในการเพิ่มวุฒิของ ศึกษานิเทศก์อำเภอ ซึ่งจะทำให้สำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอปฏิบัติงานตามบทบาทภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

1.5 จากการศึกษาพบว่า การใช้อำนาจของศึกษานิเทศก์อำเภอกับประสิทธิผลของ สำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอโดยรวมและทุกด้าน มีความสัมพันธ์กันทางบวก ย่อมชี้ให้เห็นว่า การใช้ อำนาจของศึกษานิเทศก์อำเภอทุกลักษณะอำนาจ ได้แก่ อำนาจการให้รางวัล อำนาจการบังคับ อำนาจตามกฎหมาย อำนาจการอ้างอิง และอำนาจความเชี่ยวชาญ ส่งผลถึงการบริหารงาน สำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้น ศึกษานิเทศก์อำเภอจึงควรได้ตระหนักถึงการใช้อำนาจให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ โดยที่สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาควร สนับสนุนให้ศึกษานิเทศก์อำเภอได้มีโอกาสพัฒนาการบริหารงานอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ และมีความหลากหลายในการใช้อำนาจในแต่ละสถานการณ์อย่างเหมาะสม เช่น การประชุมสัมมนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เป็นต้น เพื่อสร้างวิสัยทัศน์ต่อการปฏิบัติงานให้กว้างไกล มีความ รับผิดชอบต่อการบริหารการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม อันเป็นบทบาทสำคัญในหน้าที่ของศึกษา นิเทศก์อำเภอเพื่อการพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากการวิจัยพบว่า การใช้อำนาจของศึกษานิเทศก์อำเภอ ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน ประสบการณ์ต่างกัน และปฏิบัติงานในสำนักงานขนาดต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงควรศึกษา ปัญหา สาเหตุ และเปรียบเทียบปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการใช้อำนาจของศึกษานิเทศก์อำเภอในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะศึกษาปัญหาสาเหตุที่ทำให้การใช้อำนาจของ ศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีวุฒิปริญญาตรี มีประสบการณ์มาก ปฏิบัติงานในสำนักงานขนาดใหญ่ และ ประเภทปกติมีการใช้อำนาจอยู่ในระดับปานกลาง

2.2 จากการวิจัย พบว่าประสิทธิผลของสำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอซึ่งบริหารงานโดย ศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีประสิทธิผลไม่แตกต่างกัน ศึกษานิเทศก์อำเภอที่บริหารงานในสำนักงานศึกษาดีเด่นและสำนักงานปกติ ไม่แตกต่างกัน จึงควรมีการศึกษาสาเหตุ ปัญหา และเปรียบเทียบปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่ทำให้การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ ไม่ส่งผล ถึงประสิทธิผลของสำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอ

2.3 เนื่องจากการวิจัย เป็นการศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากรสำนักงานศึกษาธิการอำเภอเกี่ยวกับการใช้อำนาจของศึกษาธิการอำเภอเพียงฝ่ายเดียว จึงควรมีการวิจัยตามความคิดเห็นของบุคคลอื่นอีก เช่นจากผู้บังคับบัญชา หรือบุคคลทั่วไปที่เกี่ยวข้อง หรือศึกษาธิการอำเภอเอง ทั้งนี้เพื่อเปรียบเทียบการใช้อำนาจของศึกษาธิการอำเภอ และประสิทธิผลของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอตามความคิดเห็นของทุกฝ่ายว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่